

A császárnak, ami a császáré?

Remek cikket írt **Eörsi István** a Keresztény Advent Közösség nyílt leveléből (Népszabadság, okt. 3.), szerényen úgy véve, mintha az idézetekhez csupán némi kommentárt és utószót fűz – holott a lényeg természetesen ezekben van. Éppen ezzel a lényeggel vagyok kénytelen vitába szállni.

Kezdjük talán egy kis hitvitával! Úgy gondolom, **Eörsi** tévesen értelmezi Máté általa idézett versét. A farizeusok ravasz csapdát állítottak Jézusnak, amikor megkérdézték, fizessenek-e adót a császárnak. Ha Jézus erre igent mond, az Úrral szegül szembe, ha nemet, a császárral. Jézus, arra utalva, hogy a pénzen a császár arcképe van, kétértelmű választ ad: „adjátok azért, ami a császáré, a császárnak...” A szöveg értelmezhető úgy, hogy fizessétek meg az adót, de úgy is, hogy ez a császár pénze, idegen hatalomé, adjátok vissza neki, azaz rázzátok le a birodalmi igát. A mondat folytatása, „...és ami Istené, Istennek”, nem hagy kétséget afelől, melyik értelmezés a helyes, de arról sem, hogy a passzus Izráel szabadságáról, és nem a két hatalom pénzügyeinek elválasztásáról szól.

A cikkben azonban nem ez az egyetlen téves, netán hamis beállítás. **Eörsi** pontosan tudja, hogy az állami költségvetés eddig is finanszírozta az egyházakat. A kormány most, a Szentzékkal kötött megállapodás ratifikálásával egyidejűleg kezdeményezi az egyházfinanszírozási rendszer teljes átalakítását, úgy, hogy az egyes egyházaknak jutó összeg ne az éves költségvetési alkutól, hanem az állampolgárok közvetlen döntésétől, illetve költségvetési automatizmusoktól függjön. A „kialakult szörnyűség” – hogy **Eörsi** szavaival éljünk – tehát abban áll, hogy pénzügyi tekintetben a korábbinál összehasonlíthatatlanul függetlenebbé teszi az egyházakat a politikai döntéstől, és így a hatalomtól.

Eörsinek azt is tudnia kell, hogy az 1991. évi XXXII. törvény bizonyos ingatlanokat 2001-ig visszajuttatni rendelt az egyházaknak, másokért pedig pénzbeli kártalanítás fizetését írta elő, továbbá, hogy a jog- és tulajdonbiztonság elvéből kiindulva a kormánynak tiszteletben kellett tartania ezt

a törvényt. Minthogy azonban végrehajtása a költségvetésre elvélhetetlen terheket rótt volna, megállapodott a legnagyobb igényjogosulttal, a katolikus egyházzal, hogy a határidőt 2011-re tolják ki, a pénzbeli kártalanítás összegét pedig évjáradék alapjává alakítják át. Ezt szolgálja „Horn és a pápa megállapodása”, nem az „egyházi, hatalmi restaurációs törekvést”. A katolikus egyháznak e címen folyósítandó összeg tehát nem támogatás, hanem egy, az egyháznak itélt tőke után az állam által fizetendő kamat. Az 1991. évi XXXII. törvényt a kormány ennek megfelelően javasolja módosítani, biztosítva természetesen a többi egyház számára is a nekik járó pénzbeli kártalanítás évjáraadéka történő átváltásának lehetőségét. A kormány – védeve a szülők jogát, hogy megválaszthatassák a gyermekeiknek adandó nevelést – a törvénybe beépíteni javasolja azt az 1991-ben elutasított módosító indítványt is, hogy iskolaépületet ne lehessen visszaigényelni, ha ezáltal az adott településen megszűnne a világnézetileg el nem kötelezett oktatás.

„Bizonyításra sem szorul” **Eörsi** szerint az az állítás, hogy a megállapodás felszámolja az állam és az egyház szétválasztását, valamint a felekezeti jogegyenlőséget. Valóban nem, ugyanis nem igaz, így aztán hiába is szorulna, nem bizonyítható. A kormány által benyújtott „egyház-finanszírozási” törvényjavaslat úgy rendelkezik, hogy minden állampolgár személyi jövedelemadója egy százalékát közvetlenül a választása szerinti egyháznak juttathatja. Ez csak annyiban tér el az **Eörsi** által dicsért németországi gyakorlattól, hogy a rendelkezésnek nem kell felfedni felekezethez tartozását – ez talán nem kimondott lábbal tiprása a liberális emberjogi elveknek. Nem sérül itt semmilyen elv, hiszen a lehetőség valamennyi egyház számára adott lesz, azt pedig, hogy melyik egyház milyen mértékben részesedjék az adóból, a lakosság maga fogja megszabni – éppen úgy, ahogy **Eörsi** is követeli.

Igaz, a törvény biztosít egy négyéves átmeneti időszakot is a rendszer „betüzemelésére”. Ez alatt a négy év alatt az állam-

polgári felajánlásoktól függetlenül minden egyház legalább az 1998. évi költségvetési törvényben neki juttatott összeggel megegyező évi támogatásra jogosult. A katolikus egyház esetében ez a megállapodásban szereplő egymilliárd 700 millió forint – itt sem sérül tehát a felekezeti jogegyenlőség elve.

Eörsi abban is téved, hogy az egyezmény az egyházi, illetve önkormányzati iskolák eltérő finanszírozását írja elő. A közoktatási intézmények finanszírozásának alapelve, hogy az intézményt a fenntartó finanszírozza, az állam pedig ehhez normatív módon hozzájárul. Ez a normatíva a fenntartótól független és minden intézménytípus esetében elmarad a tényleges költségektől. Az önkormányzatok a különbözetet – többek között – a személyi jövedelemadóból származó bevételükből, az alapítványok a befizetésekből fedezik, az egyházaknak azonban nincs olyan jövedelmük, amelyből a hiányzó összeget pótolhatnak. A kormány ezért azt javasolja, hogy a költségvetés folyósítson az egyes egyházaknak meg nem nevezett célú és jogcímű jövedelmet, amiből közszolgálati intézményeik működtetését biztosíthatják. Ennek mértéke is az állampolgárok döntéséhez igazodna, akik döntésüket az azal juttatnák kifejezésre, hogy milyen arányban veszik igénybe az állami, önkormányzati intézkedések helyett az adott egyház által fenntartott intézmény szolgáltatásait.

Ennyit az idézetekről. Ami az utószót illeti, az **Eörsi** ígéréttel összhangban csakugyan agresszív – de nem ez a legnagyobb baja. A szabaddemokraták – írja **Eörsi** – magukra maradnak majd önálló törvényjavaslatukkal, amellyel – szerinte – egyedül védelmezik a többi hat párttal szemben az emberjogi alapelveket, a polgári (citoyen) értékrendet, sőt végső soron a polgári demokratikus berendezkedést. Fentiekben kimutattam, hogy ez a vélekedés alaptalan, a kormány törvényjavaslatai legalább olyan jól védik mindezt – legfeljebb más megoldásokkal.

Szabó Zoltán
a Művelődési Minisztérium
politikai államtitkára,
MSZP országgyűlési
képviselő